

СЦЕНАРІЙ
свята до Дня народження Шевченка «Свіча, запалена від серця»
2014 рік

Ведучий: Весна... Ще несміливо, ледь помітно ступаєш ти моєю рідною Україною. Твій прихід – це завжди свято. Свято оновлення, відродження, свято наших душ.

Ведуча: Кожному з нас здається, що він народжується на світ удруге, що весна ця – особлива, краща, світліша!

Ведучий: Весна... Ти подарувала світові таку величну Людину, душу української нації – Тараса Григоровича Шевченка. Хочеться торкатися його святих слів, читати й перечитувати сторінка за сторінкою його прості і мудрі поезії.

Ведуча: Та ми знову розгорнемо сторінку його життя, а саме – дитинства.

Звучить легка музика.

Ведучий: Кріпацьке, нужденне дитинство... В дитинстві ще не буває буднів. Свято дитинства так приголомшує нас добротою і всепрощенням, що іноді ми не можемо отямитися від цього до останнього подиху.

Лунає музика. Виходить жінка з хлопчиком, сідають на лаву, хлопчик кладе голову на коліна матері. Вона співає «Колискову».

Хлопчик: Мамо, а чому так багато зірок на небі?

Мати: Це коли людина на світ приходить, Бог запалює свічку, і горить та свічка, поки людина не помре. А як помре, свічка гасне, зірочка падає. Бачив?

Хлопчик: Бачив, матусю, бачив. Матусечко, а чому одні зірочки ясні, великі, інші – ледь видно?

Мати: Бо, коли людина зла, заздрісна, скупа, її свічка ледь-ледь тліє. А коли добра, любить людей, робить їм добро, тоді зірка такої людини світить ясно, і світло це далеко видно.

Хлопчик: Матусю, я буду добрим. Я хочу, щоб моя зірка світила найясніше.

Мати: Старайся, мій хлопчику.

Гладить його по голові Мати.

Мати з сином виходять.

Ведучий: Кажуть, що дитячий світ обмежений. Діти бачать тільки те, що навколо них, поряд. Вони живуть у своєму «маленькому світі» і не прагнуть більшого.

Ведуча: Та це не про малого Тараса. Куди ведуть шляхи? Де закінчується небо? Що там – попереду? Все турбувало його дитячу уяву. Від матері він пізнав ласку і доброту, від батька – мудрість і зустріч з книгою, а від діда – героїчні сторінки історії рідної України.

Ведучий: Рано, занадто рано доля зробила Тараса сиротою. Так обірвалася казка дитинства.

- Ведуча:** Далі – поневіряння, розчарування, страждання. А разом із тим – велике бажання вчитися малювати. За це бажання доля давала Тарасові гіркі уроки. Пізніше він поетичним словом звертався не раз до своєї безжальної вчительки – долі.
- Учень 1:** Ти не лукавила зо мною,
Ти другом, братом і сестрою
Сіромі стала. Ти взяла
Мене, маленького, за руку
І в школу хлопця одвела
До п'яного дяка в науку.
«Учися, серденько, колись
З нас будуть люде»,— ти сказала.
А я й послухав, і учивсь,
І вивчився. А ти збрехала.
Які з нас люде? Та дарма!
Ми не лукавили з тобою,
Ми просто йшли; у нас нема
Зерна неправди за собою.
Ходімо ж, доленько моя!
Мій друже вбогий, нелукавий!
Ходімо далі, далі слава,
А слава — заповідь моя.
- Ведучий:** Тарас наймитує, у вільний від роботи час читає і малює. А по закутках, щоб ніхто не бачив його горя, плаче.
- Ведуча:** Думка знайти людину, яка б навчила його малювати, не покидає Тараса. Згодом він потрапляє до маляра, який погоджується вчити його. Однак, пан Енгельгардт забирає Тараса до себе в Петербург і хлопець стає козачком.
- Ведучий:** Тарас росте і разом з ним росте його світобачення. І доля робить Тарасові неоціненний подарунок – дає йому дар поетичного слова. Все бачене, пережите, вистраждане виливається Тарасом в прості, але глибокі і мудрі, полум'яні вірші.
- Ведуча:** Ну що б, здавалося, слова...
Слова та голос – більш нічого.
А серце б'ється – ожива,
Як їх почує! Знать, од Бога
І голос той, і ті слова
Ідуть меж люди!
- Ведучий:** Проживаючи в Петербурзі, Тарас має можливість доторкнутися хоча б душею до великого мистецтва, а довгими «білими» ночами змальовує в парках і садах скульптури відомих митців.
- Ведуча:** Молодого, талановитого хлопця помічають художники – Іван Сошенко, Карл Брюллов, Олексій Венеціанов, байкар Євген Гребінка. Вони переймаються його кріпацькою долею і допомагають здобути довгождану волю.
- Ведучий:** Тарасові – вже 27. Він безмежно вдячний своїм друзям за допомогу, і щоб довести, що не дарма були їх клопотання, вступає до Петербурзької Академії

художеств, яку успішно закінчує з двома срібними медалями і званням вільного художника.

Ведучий: Повернення Шевченка на Україну до глибини душі вразило поета. Україна постала перед ним змороною, закріпаченою, злиденою, голодною. Зовсім далекою від його уривчастих світлих дитячих спогадів. З-під його пера виринають слова, сповнені туги, розпачу, жалю. Так тільки син може страждати за матір'ю, як Шевченко за Україною.

Виходять Тарас і дівчина в образі України.

ТАРАС:

Світе тихий, краю милий,
Моя Україно,
За що тебе сплюндровано,
За що, мамо, гинеш?
Чи ти рано до схід сонця
Богу не молилась?
Чи ти діточок непевних
Звичаю не вчила?

УКРАЇНА:

Молилась, турбувалась,
День і ніч не спала,
Малих діток доглядала,
Звичаю навчала.
Виростали мої квіти,
Мої добрі діти.
Панувала і я колись
На широкому світі,
Панувала...

ТАРАС:

Так сміються з України
Сторонні люди.

УКРАЇНА:

Не смійтеся, чужі люди,
Церков-домовина
Розвалиться.
І з-під неї встане Україна.
І розвіє тьму неволі,
Від правди засвітить,
І помоляться на волі
Невольничі діти.

Ведучий: За бунтарські вірші та за участь у Кирило-Мефодіївському братстві 33-річного Тараса царський уряд прирікає на 10-річне заслання і позбавляє його права писати і малювати.

Ведуча: Вербову гілочку, як символ України, повіз Тарас Шевченко із собою на заслання і посадив її у казахській пустелі в Орській фортеці. Він доглядав її, оберігав від пекучого проміння сонця. Вона нагадувала Тарасу рідну Україну.

Учень: Коли на чорний шлях ступав,

Ішов на прогнання в неволю,
Галузку вербову підняв,
Обчімхав і забрав з собою.
Була відірвана, як він,
Від пня і від землі святої,
Засуджена на лютий скін
Серед пустині степової.

Учень: Поніс її і посадив
За фортом, в полі, на пустині,
Здалека воду приносив
І пильно підливав щоднини.
Прийнялася і навесну
Зелене листя розпустила.
Ох, як же, як була йому
Та деревина люба й мила!

Учень: Було, з казарми прибіжить
В зеленій тіні відпочити,
Положиться, верба шумить
Й шепоче щось над ним, як мати.
Мов жалується, що весна,
Сади цвітуть на Україні,
Вона ж сумує тут одна
Посеред дикої пустині.
Летить степом листочків шум,
Немов далека пісня жалю,
Ні твоїх слів, ні твоїх дум
Нам не забути, рідний краю!

Ведучий: З тієї малої гілочки виросло велике дерево, яке люди назвали вербою Тараса. А потім ще двісті вербичок виростив поет із її гіллячок. Вербовий гай у засланні нагадував Шевченку про Батьківщину. У знак великої поваги до Тараса Шевченка казахський народ оберігає ту вербу і до сьогодні.

Учень 1: Він був сином мужика - і став володарем у царстві духа. Він був кріпаком - і став велетнем у царстві людської культури. Він був самоуком - вказав нові, світлі і вільні шляхи професорам і книжним ученим.

Учень 2: Десять літ він томився під вагою російської солдатської муштри, а для волі Росії зробив більше, ніж десять переможних армій.

Учень 3: Доля переслідувала його в житті, скільки лиш могла, та вона не зуміла перетворити золота його душі на ржу, ані його любові до людей на ненависть і погорду, а віра в Бога на зневіру і песимізм.

Учень 4: Думи мої, думи мої,
Ви мої єдині,
Не кидайте хоч ви мене
При лихій годині
Страшно впасти у кайдани,
Умирать в неволі,
А ще гірше – спати, спати
І спати на волі -
І заснути навік-віки,
І сліду не кинуть
Ніяково, однаково,

Чи жив, чи загинув!
Доле, де ти? Доле, де ти?
Нема ніякої!
Коли доброї жаль Боже
То дай злої! Злої!
В похилій хаті, край села,
Над ставом чистим і прозорим
Життя Тарасику дала
Кріпачка мати, вбита горем.

Ведуча: Твори Шевченка пронизані не тільки осудом царського режиму, гіркою тугою за Батьківщиною. Через усю його творчість незримою лінією проходить образ нещасливої жіночої долі.

Ведучий: Тарас Шевченко виспівав сльозами долю жінки – нещасної, закріпаченої, знедоленої та зневаженої. Цей зойк душі, крик раненого серця виливається пекучим гнівом до панів-лиходіїв, які топтали жіночу гідність, плюндрували жіночу красу, розпинали материнську радість.

Ведуча: Життя жінки у кріпосницькому суспільстві було нестерпним. Вдома вона виконувала всю хатню роботу і терпіла сімейний гніт, на панщині ж працювала без відпочинку і за найменшу помилку була покарана, або навіть, і бита.

Ведучий: Тож не дивно, що реальні історії знедолених жінок були втілені Шевченком в образи Катерини, Оксани, Сови, Мар'яни, Наймички, Сліпої, Лілеї. На вершині народного горя в образі жінки-матері поет створив образ України.

Ведуча: Яке велике серце треба мати, щоб у ньому палало стільки любові і жалю, стільки ніжності, розуміння до тієї, що зветься ЖІНКОЮ.

Дівчинонько, серденько, голубко,
Чорнобривко, пташечко моя –
Із глибин душі вони лилися
Повнії жалю твої слова.

До отих, що доля відсахнулась,
Безталанних, скривджених дівчат.
Ти за них у Господа прощення
Одмолив, хай душеньки їх сплять.

Як же ти, Тарас, хотів любити,
Прагнув як весь світ ти обійнять.
Своїм серцем, щирим та гарячим
Море щастя міг подарувать.

Не судилось...

Ведучий. Минуло 200 років від дня народження Т.Г. Шевченка – славного сина українського народу, але й сьогодні як живий говорить він із своїми наступниками. Його слово живе між нами, гнівне і ніжне, полум'яне і міцне.

Ти постаєш в ясній обнові,
Як пісня линеш, рідне слово
Ти наше диво калинове.

Кохана материнська мово
Плекаймо в серці кожне
Прозоре диво калинове
Хай квітне червоно слово
В сім ї великій, вольній , новій.

Ведучий. І на оновленій землі, над ланами, широкими полями, вільними містами і селами як весняні води могутнього Дніпра лине вічно жива в народі слова великого Кобзаря.

Ми чуємо тебе, Кобзарю, скрізь століття
І голос твій наш душі окриля.
Встав в новій красі скрізь лихоліття
Твоя, Тарасе, звільнена земля.